

Ümummilli lider Heydər Əliyevin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının milli sərvəti və xəzinəsidir. Bundan sonra da neçə-neçə nəsillər bu məktəbdən bəhrələnərək Azərbaycanın davamlı inkişafına öz töhfəsini verəcəkdir. Heydər Əliyevin fəaliyyətinin hər bir mərhələsi, istər hakimiyyətinin birinci dövrü (1969-1982-ci illər), istərsə də müstəqilliyimizin bərpasından sonrakı dövr, ayrı-ayrılıqda tədqiqat mövzusuudur. Fəxarət hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, ulu öndər hər bir azərbaycanlının qəlbində müasir, müstəqil Azərbaycan dövləti adlı bir abidə ucaltmış və müstəqil Azərbaycan var olduqca, ulu öndər Heydər Əliyev də ürəklərdə əbədi yaşayacaqdır!

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ

*iqtisad elmləri doktoru, professor
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Şahin SADIQOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Ədalət MURADOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Vahid NOVRUZOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Nazim İMANOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Süleyman QASIMOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Tahir BUDAQOV

tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Azər ƏMİRASLANOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Mehman TAĞIYEV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Saleh MÖVLAMOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Aleksey PONOMARENKO

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Rusiya Federasiyası)

Roumen VESSELİNOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Amerika Birləşmiş Ştatları)

Alxan MANSUROV

məsul katib

***“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları***

Statistikanın inkişaf
strategiyası
və taktikası

Statistik təsnifatlar,
standartlar və
registrlər

Statistik müşahidə
metodları

Statistik məlumatların
toplanması, işlənməsi,
saxlanması və yayıl-
ması texnologiyası

İnformasiya şəbəkəsi,
məlumat bazası,
məlumat bankları

Statistik informasiya
sisteminin
təkmilləşdirilməsi

Milli Hesablar
Sistemi

Statistik tədqiqatlar

Statistika sahəsində
beynəlxalq əməkdaşlıq

Statistika:
xronika, informasiya

Bibliografiya:
yeni nəşrlər

Oxucuların rəy
və təklifləri

Statistika:
rəsmi sənədlər

Statistika:
metodoloji təminat
(metodoloji əlavələr)

Statistika:
faktlar və proqnozlar
(statistik əlavələr)

Оглавление

ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

Вахид Аббасов, Тебриз Аббасов

Вопросы эффективного использования горнодобывающих месторождений на освобожденных от оккупации территориях в Азербайджане и их влияние на экономический рост..... 4

Гюндуз Мамедов, Хиджран Джаббарова

Направления развития животноводства на освобожденных территориях..... 13

Фрхад Губатов

Тенденции развития социальной защиты населения в Азербайджанской Республике..... 21

Салех Мовламов, Елена Гаджиева

Статистическое моделирование производства зерновых продуктов в стране..... 30

Шахин Мустафаев

О потреблении энергоресурсов в Азербайджане..... 38

МЕТОДОЛОГИЯ

Эльдар Гулиев, Натик Гурбанов, Фикрет Хосровлу

Бизнес-план в системе государственного регулирования экономики..... 45

Саяуш Ахмедов, Мансур Агаев

Облачные вычисления (Cloud Computing) в управлении информационными системами..... 55

Эмиль Мамедов

Счет потоков водных ресурсов..... 64

Новруз Гусейнов

Значение создания и развития негосударственных пенсионных фондов..... 75

ХРОНИКА, ИНФОРМАЦИЯ

Проведение мультииндикаторного кластерного исследования (MICS) в Азербайджанской Республике: цели и ожидаемые результаты

ПОКАЗАТЕЛИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ НА КОНЕЦ ПЕРВОГО КВАРТАЛА 2023 ГОДА

Макроэкономические показатели..... 83

Производство Валового Внутреннего Продукта..... 85

Капитальные вложения в основной капитал по финансовым источникам..... 85

Стоимость средств вложенных в основной капитал по отраслям экономики..... 86

Структура по продуктам розничного товарооборота..... 87

Капитальные вложения в экономику..... 87

Доходы государственного бюджета..... 87

Расходы государственного бюджета..... 88

Грузооборот в транспортном секторе..... 88

Пассажиروоборот в транспортном секторе..... 89

Иностранные торговые показатели Азербайджана со странами партнёрами..... 89

Основные виды экспортируемых товаров..... 90

Основные виды импортируемых товаров..... 91

Правила предоставления статей..... 92

**AZƏRBAYCANDA İŞĞALDAN AZAD OLUNMUŞ ƏRAZİLƏRİN FAYDALI QAZINTI
YATAQLARINDAN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏ VƏ ONLARIN İQTİSADİ
ARTIMA TƏSİRİ MƏSƏLƏLƏRİ**

Vahid Abbasov

*Bakı Dövlət Universiteti, İqtisadiyyat kafedrasının müdiri, i.e.d., prof.
AZ 1118, Bakı şəhəri, məhəllə 2529, ev 81b, mən.273
e-poçt: vahid.abbasov.56@mail.ru*

Təbriz Abbasov

*Bakı Dövlət Universiteti, İqtisadiyyat kafedrasının doktorantı
AZ 1047, Bakı şəhəri, Suraxanı r.,
Qaraçuxur qəs., C.Qurbanov k., ev 14A, m.1
e-poçt: abbasovtabriz.aze@gmail.com*

Açar sözlər: iqtisadi artım, iqtisadi inkişaf, təbii resurslar, faydalı qazıntılar, qızıl yataqları.

Ключевые слова: экономический рост, экономическое развитие, природные ресурсы, полезные ископаемые, месторождения золота.

Key words: economic growth, economic development, natural resources, minerals, gold deposits.

Vahid Abbasov, Təbriz Abbasov

**Azərbaycanda işğaldan azad olunmuş ərazilərin faydalı qazıntı yataqlarından
səmərəli istifadə və onların iqtisadi artıma təsiri məsələləri**

Xülasə

Məqalədə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin faydalı qazıntı yataqlarının mövcud potensialından istifadə edərək, iqtisadi artıma təsiri məsələləri üzrə araşdırmalar öz əksini tapmışdır. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə yerləşən faydalı qazıntıların növləri, həcmi, potensialı, sənaye əhəmiyyəti və perspektivliyi təhlil edilmişdir. İşğalın davam etdiyi təxminən 30 il ərzində Azərbaycanın faydalı qazıntılarının işğalçı Ermənistan tərəfindən talan edilməsi nəticəsində həyata keçirilən qeyri-qanuni iqtisadi fəaliyyətlər barədə sübutlar və faktlar təsbit edilmişdir. Azərbaycanın artan iqtisadi potensialından istifadə edərək yüksək iqtisadi artım tempinin təmin olunması məqsədilə faydalı qazıntılardan səmərəli istifadə istiqamətləri təhlil olunmuş və onun milli iqtisadiyyatın inkişafına təsiri araşdırılmışdır. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin faydalı qazıntı potensialından səmərəli istifadənin iqtisadi artımın tənzimlənməsinə müsbət təsirləri nəzərdən keçirilmişdir.

Vahid Abbasov, Tabriz Abbasov

**Issues of the effective use of mining deposits in the territories liberated from occupation in
azerbaijan and their impact on economic growth**

Abstract

The article reflects a study on the impact of the liberated territories of Azerbaijan on economic growth, using the existing potential of mineral deposits. The types, volumes, potential, industrial significance and prospects of minerals located in the liberated territories were studied. Evidence and facts about the illegal economic activities carried out as a result of the looting of the mineral resources of Azerbaijan by the occupying Armenia during the nearly 30 years of the occupation have been shown. In order to ensure high rates of economic growth through the use of the growing economic potential of Azerbaijan, the directions for the efficient use of minerals were analyzed and its impact on the development of the national economy was studied. The positive impact of the effective use of the mineral resource potential of the liberated territories on the regulation of economic growth is considered.

Вахид Аббасов, Тебриз Аббасов
Вопросы эффективного использования горнодобывающих месторождений на освобожденных от оккупации территориях в Азербайджане и их влияние на экономический рост

Резюме

В статье исследованы вопросы влияния имеющегося потенциала месторождений полезных ископаемых на освобожденных от оккупации территориях Азербайджана на экономический рост. Проанализированы виды, объемы, потенциал, промышленное значение и перспективы использования месторождений полезных ископаемых, находящихся на освобожденных территориях. Приведены доказательства и перечислены факты разграбления полезных ископаемых, незаконной экономической деятельности на оккупированных на протяжении почти 30 лет Арменией территориях Азербайджана. В целях обеспечения высоких темпов экономического роста за счет использования растущего экономического потенциала Азербайджана были проанализированы направления эффективного использования полезных ископаемых и исследовано его влияние на развитие национальной экономики. Показано положительное влияние эффективного использования минерально-сырьевого потенциала освобожденных территорий на регулирование экономического роста.

Ədəbiyyat

1. http://www.iqtisadiislahat.org/news/işğal_olunmuş_ərazilərin_azad_edilməsi_Azərbaycan_iqtisadiyyatına_nə_vəd_edir-1059
2. Azərbaycan Respublikasında Zəfər Gününün təsis edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. Bakı, 2020
3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin Bəyanatı. Bakı / Yerevan / Moskva, 2020, 10 noyabr
4. Məmmədov R.F., Məmmədov X.R. Müasir beynəlxalq hüquq nöqtəyi-nəzərindən Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində Ermənistanın qanunsuz və hüquqa zidd fəaliyyəti. Bakı: “MM-S”, 2017, 260 s.
5. <http://eco.gov.az/az/fəaliyyət-istiqamətləri/geologiya/işğal-olunmuş-ərazilərin-faydalı-qazıntıları>.
6. <https://mediapost.az/işğalın-əlçətməz-etdiyi-qızılıımız-milyardlarla-gəlir-vədi-təhlil>.
7. Bayramov V.İ. Ərazilərimizin azad olunması uzun müddət ermənilərin talan etdikləri təbii sərvətlərimizin də Azərbaycan tərəfindən istifadəsinə imkan yaradacaq. “Vergilər” qəzeti, Bakı, 2020, 2 noyabr
8. <https://report.az/senaye/azerbaycandaki-xarici-qizil-hasilatcisi-zengilandaki-yataqlari-isledibiler/>
9. https://azertag.az/xəber/Vusal_Qasimli_Qarabagin_boyuk_iqtisadi_potensialı_var-1620053
10. http://www.iqtisadiislahat.org/news/kelbecer_zengin_tebii_resurslara_ve_turizm_potensialina_malikdir-1081
11. http://iqtisadiislahat.org/news/qubadlıda_aqrar_tikinti_emal_ve_hasilat_senayeleri_inkisaf_etdi_rilecek-1053?fbclid=IwAR19tafHXVfay8qID9CbwTN9pdncRsJyd_FuDiCIB0pZcGYdRBtS13-uvio
12. Şəmilov N.T., Ağbabalı A.S., Xanbabayev Q.Y. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin ekoloji şəraiti və torpaq ehtiyatlarının öyrənilməsi. “Respublika” qəzeti, Bakı, 2020, 13 noyabr
13. https://azertag.az/xəber/Deputat_Azərbaycanın_iqtisadi_sərvətlərini_istismar_eden_Ermənistan_in_siyasi_rehberliyi_oz_layiqli_czasini_alacaq-1632395
14. <https://modern.az/az/news/262325/eli-mesimli-ısgaldan-azad-edilmis-torpaqlar-azerbaycanin-gucune-guc-qatacaq-musahibe->

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 22.01.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 27.01.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRDƏ HEYVANDARLIĞIN İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Gündüz Məmmədov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Kənd təsərrüfatı şöbəsinin müdiri,
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: gunduz.mammadov@stat.gov.az*

Hicran Cabbarova

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Kənd təsərrüfatı şöbəsinin baş məsləhətçisi,
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: hijran.jabbarova@stat.gov.az*

Açar sözlər: işğaldan azad olunmuş ərazilər, kənd təsərrüfatı, heyvandarlıq, inkişaf istiqamətləri, böyük qayıdış, sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası, perspektiv sahələr.

Ключевые слова: освобожденные от оккупации территории, сельское хозяйство, животноводство, направления развития, великое возвращение, стратегия социально-экономического развития, перспективные области.

Keywords: territories freed from occupation, agriculture, livestock, development directions, great return, socio-economic development strategy, prospective areas.

Gündüz Məmmədov, Hicran Cabbarova İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə heyvandarlığın inkişaf istiqamətləri Xülasə

Məqalədə işğaldan azad edilmiş ərazilər, həmin ərazilərdə mal-qara, o cümlədən inək və camışlar, qoyun və keçilərin baş sayı haqqında məlumatlar həm işğaldan əvvəlki dövr, həm də işğaldan sonrakı dövrü əhatə etməklə verilmişdir. Eyni zamanda, əsas heyvandarlıq məhsulları olan ət, süd, yun, yumurta istehsalı barədə məlumatlar cədvəl və qrafik şəklində göstərilmişdir. Məqalədə həmin ərazilərdə kənd təsərrüfatının mövcud vəziyyəti və inkişaf istiqamətləri araşdırılmış və bununla bağlı müəyyən təkliflər verilmişdir.

Гюндуз Мамедов, Хиджран Джаббарова Направления развития животноводства на освобожденных территориях Резюме

В статье приведены сведения об освобожденных от оккупации территориях, поголовье крупного рогатого скота, в том числе коров и буйволов, овец и коз на этих территориях, как в доокупационный, так и постоккупационный период. При этом данные о производстве мяса, молока, шерсти и яиц, являющихся основными продуктами животноводства, приведены в виде таблиц и графиков. В статье исследовано современное состояние сельских хозяйств в этих районах, и, в связи с этим, сделаны определенные предложения.

Gunduz Mammadov, Hijran Jabbarova Directions of animal husbandry development in liberated territories Summary

The article provides information about the occupied territory, as well as the number of cattle, cows, buffaloes, sheep and goats before and after the occupation. Also, tables and graphics have been used to illustrate the production of livestock products such as meat, milk, wool and eggs. In the article the current state of agriculture and potential development paths are investigated and proposals regarding this issue are made.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”- nın təsdiq edilməsi haqqında sərəncam. Bakı 22 iyul 2022.
2. “Azərbaycan-2026. Qüdrətli dövlət və yüksək rifah cəmiyyəti” Bakı-2022
3. Azərbaycanın kənd təsərrüfatı. Bakı 2022
4. Azərbaycanın ərzaq balansları. Bakı 2021
5. 2023-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə heyvanların, quşların və arı ailələrinin sayı. Bakı-2023
6. H. Zeynalov “İşğaldan azad edilən ərazilərin kənd təsərrüfatı potensialı” 2020
7. F. Fikrətzadə “İşğaldan azad olunan ərazilərimizdə kənd təsərrüfatı sahəsinin bərpası istiqamətləri və istehsal göstəricilərinin proqnozlaşdırılması” 2020
8. E. Sadıqov “Vətən müharibəsindən sonra Qarabağ bölgəsinin Azərbaycanın bazar iqtisadiyyatına təsiri” 2020
9. M. Hacıyev “İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə aqrar sektorun inkişafı prioritet
10. məsələlərdəndir”. Bakı 2022
11. Vəliyev “İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə kənd təsərrüfatının inkişafının torpaq-iqlim amilləri. Bakı 2020

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25.01.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 29.01.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİNİN İNKİŞAF TENDENSİYALARI

Fərhad Qubatov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Sosial statistika şöbəsi müdirinin müavini

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 136

e-poçt: farhad.gubatov@stat.gov.az

Açar sözlər: əhalinin sosial müdafiəsi, pensiya, sosial müavinət, təqaüd, ünvanlı dövlət sosial yardımı, əmək pensiyasının minimum məbləği, pensiyaçıların sayı, təyin olunmuş pensiyaların orta aylıq məbləği.

Ключевые слова: социальная защита населения, пенсия, социальное пособие, стипендия, адресная государственная социальная помощь, минимальный размер трудовой пенсии, численность пенсионеров, среднемесячный размер назначенных пенсий.

Keywords: social protection of population, pension, social benefits, grant, targeted state social assistance, the minimum amount of labor pensions, number of pensioners, average monthly amount of designated pensions.

Fərhad Qubatov

Azərbaycan Respublikasında əhalinin sosial müdafiəsinin inkişaf tendensiyaları

Xülasə

Məqalədə əhalinin sosial müdafiəsi və rifah halının yaxşılaşdırılması sahəsində dövlət tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər haqqında analitik məlumatlar yer almışdır. Sosial müdafiə sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, sosial müavinətlərin, təqaüdlərin artırılması, habelə son dövrlərdə təsis edilmiş yeni növ sosial müavinətlər və təqaüdlər barədə məlumatlar qeyd edilmişdir.

Əhalinin sosial müdafiəsini xarakterizə edən statistik göstəricilərin dinamikasına dair məlumatlar məqalədə cədvəl və şəkil formasında öz əksini tapmışdır. Məqalədə göstərilən statistik məlumatlar iqtisadçılar, siyasətçilər, sosioloqlar və digər mütəxəssislər tərəfindən istifadə edilə bilər.

Фархад Губатов

Тенденции развития социальной защиты населения в Азербайджанской Республике

Резюме

В статье приводится аналитическая информация о мерах, реализуемых государством в сфере социальной защиты и благосостояния населения страны, совершенствовании законодательства в сфере социальной защиты, увеличении размеров социальных пособий, стипендий, а также о новых видах социальных пособий и стипендий, установленных в последнее время.

Информация о динамике статистических показателей, характеризующих социальную защиту населения в статье представлена в виде таблиц и рисунков. Статистические данные могут быть использованы экономистами, политиками, социологами и другими специалистами.

Farhad Gubatov

Development trends of social protection of population in the Republic of Azerbaijan

Summary

The article contains analytical information on the measures implemented by the state in the field of social protection and improvement of the welfare of the population. It also provides information on improvement of legislation in the field of social protection, increase in social benefits and pensions, as well as the new recently assigned types of social benefits and pensions.

Information on the dynamics of statistical indicators characterizing the social protection of the

population is reflected in the article in the form of table and picture. The statistical data presented in the article could be used by economists, politicians, sociologists and other specialists.

Ədəbiyyat

1. <https://president.az/az/articles/view/58529>
2. <https://sosial.gov.az/3401>
3. <https://e-qanun.az/framework/46813>
4. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_8.xls
5. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_3.xls
6. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_2.xls
7. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_4.xls
8. <https://e-qanun.az/framework/41568>
9. <https://e-qanun.az/framework/43114>
10. <https://e-qanun.az/framework/48769>
11. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_1.xls
12. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_7.xls
13. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_8.xls
14. <https://e-qanun.az/framework/48722>
15. <https://e-qanun.az/framework/49446>
16. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_10.xls
17. <https://e-qanun.az/framework/41954>
18. <https://e-qanun.az/framework/41983>
19. <https://e-qanun.az/framework/53191>
20. <https://e-qanun.az/framework/46647>
21. <https://e-qanun.az/framework/53197>
22. https://stat.gov.az/source/healthcare/az/002_1_9.xls

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 26.01.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 29.01.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

ÖLKƏDƏ TAXIL MƏHSULLARININ İSTEHSALININ STATİSTİK MODELLƏŞDİRİLMƏSİ

Saleh Mövlamov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqat şöbəsinin baş iqtisadçısı, i.ü.f.d.
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: saleh.movlamov@stat.gov.az*

Yelena Hacıyeva

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin Məlumatların toplanması texnologiyaları
və statistik modelləşdirmə şöbəsinin rəisi AZ 1136
, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: yelena.hajiyeva@stat.gov.az*

Açar sözlər: taxıl istehsalı, bitkilərin əkin sahələri, dənli və dənli paxlalı bitkilərin məhsuldarlığı, mineral gübrələr, iqlim dəyişikliyi.

Ключевые слова: производство зерна, посевные площади растений, урожайность зерновых и зернобобовых культур, минеральные удобрения, изменение климата.

Keywords: grain production, cultivated areas of plants, productivity of cereals and grain legumes, mineral fertilizers, climate change.

Saleh Mövlamov, Yelena Hacıyeva, Ölkədə taxıl məhsullarının istehsalının statistik modelləşdirilməsi Xülasə

Məqalədə taxıl məhsullarının istehsalına təsir edən amillər (əkin sahəsi, təbii iqlim şəraiti, istifadə edilmiş mineral gübrə, illik yağıntının miqdarı, məhsuldarlıq) statistik təhlil edilmiş, həmin göstəricilərin riyazi-statistik xarakteristikaları müvafiq proqram paketləri (SPSS, Excel) vasitəsilə hesablanmış, elmi-tədqiqat zamanı verilmiş statistik məlumatların təhlili aparılmışdır. Aparılmış tədqiqatda statistik metodlardan (korrelyasiya, reqressiya, klaster təhlili) istifadə edilərək ekonometrik model (reqressiya modeli) tərtib edilmişdir. Modelin adekvatlığı və dəqiqliyi yoxlanılmış, interpolasiya göstəriciləri təhlil edilmiş, müvafiq qrafik qurulmuşdur.

Салех Мовламов, Елена Гаджиева Статистическое моделирование производства зерновых продуктов в стране Резюме

В статье проведен статистический анализ факторов, влияющих на производство зерновой продукции (посевная площадь, природно-климатические условия, применяемые минеральные удобрения, количество годовых осадков, урожайность), рассчитаны математико-статистические характеристики этих показателей с использованием соответствующих пакетов программ (SPSS, Excel), в процессе научного исследования проведен анализ данных. В проведенном исследовании была построена эконометрическая модель (регрессионная модель) с использованием статистических методов (корреляционный, регрессионный, кластерный анализ), проверена адекватность и точность модели, проанализированы интерполяционные показатели и построен соответствующий график.

Saleh Movlamov, Yelena Hajiyeva, Statistical modeling of the production of grain products in the country Summary

The article carried out a statistical analysis of the factors affecting the production of grain products (sown area, natural and climatic conditions, applied mineral fertilizers, annual precipitation,

yield), calculated the mathematical and statistical characteristics of these indicators using the appropriate software packages (SPSS, Excel), scientific research has been carried out. In the study, an econometric model (regression model) was built using statistical methods (correlation, regression, cluster analysis), the adequacy and accuracy of the model was checked, interpolation indicators were analyzed and a corresponding graph was built.

Ədəbiyyat

1. A Dictionary of Food and Nutrition. Arnold E.Bender. Emeritus Professor of nutrition University of London. David A. Bender. Senior Lecturer in biochemistry University College London. Oxford University Press. Oxford, New York.1995
2. Вопросы Статистики, 1/2001, Москва
3. Вопросы Статистики, 11/2001, Москва
4. <https://egoist24.ru/az/banki-rossii/chto-takoe-veshchestvo-v-edo-mineralnye-veshchestva-v-produktah-pitaniya-iz-chego.html>
5. <https://olimpikfood.ru/az/kashi/skolko-upotreblyat-kalorii-v-den-chtoby-pohudet-kak-schitat-kalorii/>
6. Nutritive factors. Food and Agriculture Organization of the United Nations
7. <https://stat.gov.az/source/agriculture/>
8. 2015-ci il kənd təsərrüfatı siyahıyaalınması. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı, 2016.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 19.04.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 21.04.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

AZƏRBAYCANDA ENERJİ EHTİYATLARININ İSTEHLAKINA DAİR

Şahin Mustafayev

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin rəis müavini
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: shahin.mustafayev@stat.gov.az*

Açar sözlər: enerji təhlükəsizliyi, enerji istehlakı, beynəlxalq enerji xartiyası, enerji ehtiyatları, dayanıqlı inkişaf.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, энергопотребление, международная энергетическая хартия, энергоресурсы, устойчивое развитие.

Keywords: energy security, energy consumption, international energy charter, energy resources, sustainable development.

Şahin Mustafayev

Azərbaycanda enerji ehtiyatlarının istehlakına dair

Xülasə

Məqalədə 2012-2021-ci illərdə Azərbaycanın əsas iqtisadi sahələri üzrə, o cümlədən sənayedə, nəqliyyatda və digər sahələrdə enerji ehtiyatlarının növləri üzrə istehlakın dinamikası verilmiş, həmin göstəricilər cədvəl və qrafik formada təsvir, təhlil edilmişdir. Eyni zamanda enerji ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək üçün bu sektorun iqtisadi metodlarla tənzimlənməsi, enerji ehtiyatlarına qənaət edilməsi, ekoloji təmiz hasilatın, nəqlin təşkili, bərpa olunan enerjidən istifadənin genişləndirilməsi vurğulanmışdır.

Шахин Мустафаев

О потреблении энергоресурсов в Азербайджане

Резюме

В статье приводится динамика потребления по видам энергоресурсов в основных сферах экономики Азербайджана, в том числе в промышленности, на транспорте и в других сферах в 2012-2021 годах, эти показатели описываются и анализируются в таблично-графической форме. При этом, в целях эффективного использования энергоресурсов, подчеркивается значение регулирования данного сектора экономическими методами, экономия энергоресурсов, организация экологически чистого производства, транспорта, расширение использования возобновляемых источников энергии.

Shahin Mustafayev

On the consumption of energy resources in Azerbaijan

Summary

The article provides the dynamics of consumption by type of energy resources in the main sectors of the Azerbaijani economy, including industry, transport and other areas in 2012-2021, these indicators are described and analyzed in tabular and graphical form. At the same time, in order to efficiently use energy resources, the regulation of this sector by economic methods, saving energy resources, organizing environmentally friendly production, transport, and expanding the use of renewable energy sources were emphasized.

Ədəbiyyat

1. https://www.stat.gov.az/source/balance_fuel/
2. Ş.Ə.Səmədzadə və digərləri. İqtisadi subyektlərin (müəssisənin) iqtisadi təhlükəsizliyi. Bakı,
3. "Təhsil NPM, 2009,270 səh.
4. Caspian Energy. International Analytical Journal-december 2006 7(41)
5. Eurostat, Statistical books. Energy,transport and environment indicators. 2015 edition
6. Eurostat, Statistical books. Sustainable development in the European Union. 2015 monitoring report of the EU sustainable Development Strategy. 2015 edition.
7. <https://www.iea.org/Sankey/index.html#c=Azerbaijan&s=Balance>
8. http://anl.az/down/meqale/yeni_az/2014/yanvar/348323.htm
9. <https://www.stat.gov.az/>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 02.03.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 05.03.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

**БИЗНЕС-ПЛАН В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
ЭКОНОМИКИ**

Эльдар Гулиев

Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)

Русская экономическая школа

Доцент кафедры «Экономика», доктор философии по экономике

A3 1134, город Баку, улица Асифа Магerrрамова 68, блок 1, кв.6

e-почта:eldargeorgia1948@mail.ru

Натик Гурбанов

Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)

Русская экономическая школа

Доцент кафедры «Экономика», доктор философии по экономике

A3 1072, город Баку, улица Гасана Алиева 135

e-почта:qurbanovnatiq40@cmal.com

Фикрет Хосровлу

Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)

Русская экономическая школа

Преподаватель кафедры «Экономика»,

A3 1072, город Баку, улица Гасана Алиева 135

e-почта:kh.fikret@ cmal.com

Açar sözlər: bazar münasibətləri, iqtisadiyyat, biznes, biznes-plan, marketinq, milli təhlükəsizlik, biznes investisiyası, risklərin idarə edilməsi.

Ключевые слова: рыночные отношения, экономика, бизнес, бизнес-план, маркетинг, национальная безопасность, инвестирование бизнеса, управление рисками.

Key words: market relations, economics, business, business-plan, marketing, national security, business investment, risk management.

Eldar Quliyev, Natiq Qurbanov, Fikrət Xosrovlu

İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi sistemində biznes-plan

Xülasə

Bazar münasibətləri şəraitində cəmiyyətin hər bir üzvü azadlıq, o cümlədən fəaliyyət, idarəetmə və sahibkarlıq fəaliyyəti azadlığı əldə edir. Sonuncu, onlardan müvafiq biznes planı hazırlamaqla, fəaliyyətlərin rəsmiləşdirilməsi və təklif olunan biznesin potensial biznes tərəfdaşlarına təqdim edilməsi sistemindən keçməyi tələb edir. Keçmiş postsovet məkanında, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında yüksək keyfiyyətli biznes planın hazırlanması müvafiq marketinq tədqiqatlarının və hesablamaların aparılmasında mərkəzləşdirilmiş elmi-metodiki yardımın göstərilməsini tələb edir. Bu cür yardım həm də biznesi ölkələrin ərzaq və digər təhlükəsizliyini təmin edən dövlət iqtisadi inkişaf proqramlarının sahələrinə yönəltmək üçün lazımdır. Məqalədə biznes planı hazırlayarkən marketinq tədqiqatlarının aparılması alqoritmi təqdim olunur. Bundan əlavə, biznes layihələri üçün bəzi maliyyə mənbələri də göstərilir.

Эльдар Гулиев, Натик Гурбанов, Фикрет Хосровлу

Бизнес-план в системе государственного регулирования экономики

Резюме

В условиях рыночных отношений каждый член общества обретает свободу, в том числе

свободу действий, хозяйствования и предпринимательской деятельности. Последнее требует от них, путем разработки соответствующего бизнес – плана, пройти систему официального оформления деятельности и представления предлагаемого бизнеса потенциальным деловым партнерам.

Разработка качественного бизнес – плана на бывшем постсоветском пространстве, в том числе в Азербайджанской Республике, требует оказания централизованной научно – методической помощи в проведении соответствующих маркетинговых исследований и расчетов. Такая помощь нужна также для направления бизнеса в сферы государственных программ экономического развития, обеспечивающие продовольственную и прочую безопасность стран.

В статье представляется алгоритм проведения маркетинговых исследований при разработке бизнес – плана, показываются некоторые источники финансирования проектов бизнес - деятельности.

Eldar Quliyev, Natiq Qurbanov, Fikret Khosrovlu
Business plan in the system of state regulation of the economy
Resume

In the conditions of market relations, each member of society acquires freedom, including freedom of action, management and entrepreneurial activity. The latter requires them, by developing an appropriate business plan, to go through the system of formalizing activities and presenting the proposed business to potential business partners.

The development of a high-quality business plan in the former post-Soviet space, including in the Republic of Azerbaijan, requires the provision of centralized scientific and methodological assistance in conducting relevant marketing research and calculations. Such assistance is also needed to direct business to the areas of state economic development programs that ensure the food and other security of countries.

The article presents an algorithm for conducting marketing research when developing a business plan. In addition, there are also some sources of financing for business activity projects.

Литература

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, Sosial, iqtisadi inkişaf, məruzə № 12,
2. 17 yanvar 2022-ci il, s.5.
3. Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, Azərbaycanın sənayesi, statistik məcmuə, rəsmi nəşr Bakı - 2021 (https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/)
4. Абрамс Р., Бизнес-план на 100%. Стратегия и тактика эффективного бизнеса / Р. Абрамс.М.: Альпина Паблишер, 2019, 486 с.
5. Кревенс, Дэвид, Стратегический маркетинг, 6-е издание.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2008, 512 с.
6. Чанг, Ха-Джун. Как устроена экономика / Ха-Джун Чанг ; пер. с англ. Е. Ивченко; [науч. ред. Э. Кондукова]. — М.: Манн, Иванов и Фербер, 2015, 322 с.
7. <https://azertag.az/ru/xeber/1016982>
8. <https://blog.ringostat.com/ru/swot-analiz-cto-eto-takoe-gde-ego-ispolzuyut-primery/>
9. <https://getfinance.ru/soveti/istochniki-finansirovaniya-dlya-biznes>

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25.03.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 26.03.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

İNFORMASIYA SİSTEMLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASINDA BULUD HESABLAMALARI (CLOUD COMPUTİNG)

Səyavuş Əhmədov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
İnformasiya texnologiyaları şöbəsi müdirinin müavini
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: sayavush.ahmadov@stat.gov.az*

Mansur Ağayev

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
İnformasiya texnologiyaları şöbəsinin
Veb texnologiyaları sektorunun aparıcı məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: mansur.aghayev@stat.gov.az*

Açar sözlər: informasiya sistemləri, bulud hesablamaları, virtual mühit, bulud xidmətləri, informasiya təhlükəsizliyi, Veeam platforması.

Ключевые слова: информационные системы, облачные вычисления, виртуальная среда, облачные сервисы, информационная безопасность, платформа Veeam.

Keywords: information systems, cloud computing, virtual environment, cloud services, information security, Veeam platform.

Səyavuş Əhmədov, Mansur Ağayev

İnformasiya sistemlərinin idarə olunmasında Bulud hesablamaları (Cloud Computing)

Xülasə

Məqalədə müasir informasiya kommunikasiya texnologiyalarının hazırki vəziyyəti, dövlət orqanlarında informasiya kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi, informasiya sistemlərinin idarə olunmasının müasir metod və vasitələri haqqında məlumat verilir. Bulud hesablamalarının (Cloud Computing) köməyi ilə verilənlərin emalı mərkəzlərinin hesablama və yaddaş resurslarından səmərəli istifadə olunması üsulları qeyd edilmişdir. Bulud hesablama texnologiyalarında istifadə olunan *Public Cloud* (Ümumi təyinatlı buludlar), *Private Cloud* (Xüsusi təyinatlı buludlar), *Community Cloud* (Qrup təyinatlı buludlar) və *Hybrid Cloud* (Hibrid buludlar) modelləri və İaaS (Infrastructure as a Service), SaaS (Platform as a Service) və PaaS (Software-as-a-Service) xidmətləri və Veeam platforması haqqında məlumat verilmişdir. Bulud texnologiyalarından istifadə perspektivləri və e-dövlət sistemində bulud texnologiyalarının tətbiq edilməsi haqqında məlumat verilmişdir. Həmçinin, Azərbaycan Respublikasında Hökumət Buludunun yaradılması, Dövlət Statistika Komitəsinin informasiya sistemlərinin mərhələli şəkildə Hökumət Buluduna inteqrasiyası və yerləşdirilməsi haqqında məlumat verilmişdir.

Саявуш Ахмедов, Мансур Агаев

Облачные вычисления (Cloud Computing) в управлении информационными системами

Резюме

В статье представлена информация о современном состоянии информационно-коммуникационных технологий, их применении в государственных органах, современных методах и средствах управления информационными системами. Упомянуты способы эффективного использования вычислительных ресурсов и ресурсов памяти центров обработки данных с помощью вычислений Облако. Представлена информация о моделях *Public Cloud* (публичное облако), *Private Cloud* (частное облако), *Hybrid Cloud* (гибридное-смешанное облако), используемых в облачных технологиях, а также услугах *IaaS* (Infrastructure as a Service), *SaaS* (Platform as a Service), *PaaS* (Software-as-a-Service) и о платформе Veeam, используемых в облачных вычислениях. Показываются

перспективы использования облачных технологий и представлена информация об их применении в системе электронного государства. Также представлена информация о создании правительственного облака в Азербайджанской Республике, поэтапной интеграции и размещении информационных систем Государственного Комитета по Статистике в правительственное облако.

Sayavush Ahmadov, Mansur Aghayev
Cloud Computing in information systems management

Summary

The article provides information on the current state of modern information communication technologies, the application of information communication technologies in state bodies, and modern methods and tools of managing information systems. With the help of cloud computing, methods of efficient use of computing and memory resources of data processing centers are mentioned. The information about Public Cloud, Private Cloud, Community Cloud and Hybrid Cloud models, IaaS (Infrastructure as a Service), SaaS (Platform as a Service) and PaaS (Software-as-a-Service) services as well as Veeam platform used in cloud computing technologies is provided. The prospects of using cloud technologies and the application of cloud technologies in the electronic state system are mentioned. The information on the creation of the Government Cloud in the Republic of Azerbaijan, and the gradual integration and deployment of the information systems of the State Statistical Committee into the Government Cloud is also provided.

Ədəbiyyat

1. Alguliyev R.M., Alekperov R.K. Cloud Computing: Modern State, Problems and Prospects// Telecommunications and Radio Engineering, 2013, vol.72, no.3, pp. 255-266.
2. MellP., Grance T. The NISTdefinition of cloudcomputing,
3. 2010, <http://www.nist.gov/itl/cloud/upload/cloud-def-v15.pdf>
4. Введение в облачные вычисления, www.intuit.ru/studies/courses/673/529/lecture/11913.
5. Ələkbərov R.Q., Həşimov M.A. Bulud Texnologiyaları: Xidmətlər, Problemlər və Tətbiq Sahələri, İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu, Bakı, 2016, №1, 3–10
6. Behara G.K., Varre V.V., Rao M., Service Oriented Architecture for E-Governance, 2009, <http://www.bptrends.com>
7. United Nations. E-government survey 2014, New York, 2014, 284 p.
8. Əliquliyev R.M., Ələkbərov R.Q., Həşimov M.A. Bulud Texnologiyalarının Elektron Dövlət Sistemində Tətbiqi Məsələləri, İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu, Bakı 2015, №1, 3-11.
9. Soleimani F., Hashemi S. Security Challenges in Cloud computing with More Emphasis on Trust and Privacy // International Journal of Scientific & Technology Research, 2012, vol.1, no.6, pp.49–54.
10. Vats K., Sharma S., Rathee A., A Review of Cloud Computing and E-Governance // International Journal of Advanced Research in Computer Science and Software Engineering, 2012, Vol2, Issue 2,
11. http://www.ijarcsse.com/docs/papers/february2012/volume_2_issue_2/-V2I2074.pdf
12. Marios D. Dikaiakos, George Pallis, Dimitrios Katsaros, PankajMehra, Athena Vakali. Cloud Computing -Distributed Internet Computing for IT and Scientific Research // IEEE INTERNET COMPUTING. 2009. № 9. pp. 10-13.
13. https://www.wikimedia.az-az.nina.az/Bulud_texnologiyas%C4%B1.html
14. Phillip C-Y Sheu, Shu Wang, Qi Wang, Ke Hao, Ray Paul. Semantic Computing, Cloud Computing, and Semantic Search Engine // International Journal of Semantic Computing. 2007, Vol. 1.1, pp. 1-9.
15. Tripathi A., Parihar B. E-governance challenges and cloud benefit // VSRD International Journal of CS & IT, 2011, Vol. 1 (1), pp. 29-35.
16. Hashemi S., Monfaredi K., Masdari M. Using Cloud Computing for E-Government: Challenges and Benefits. World Academy of Science, Engineering and Technology //
17. Ференц В. Так что же такое “Cloud Computing”. www.cio-world.ru/products/infrastructure

18. Введение в облачные вычисления, www.intuit.ru/studies/courses/673/529/lecture/11913.
19. <https://e-qanun.az/framework/46243>
20. <https://e-qanun.az/framework/42560>
21. <https://cloudinfrastructureservices.co.uk/architecture-of-cloud-computing-types-iaas-vs-saas-vs-paas/>
22. https://az.wikipedia.org/wiki/Bulud_tehnologiyas%C4%B1
23. <https://squeezegrowth.com/az/iaas-saas-and-paas-in-detail/>
24. <http://bit.ly/3ZAzQGC>
25. <https://www.veeam.com>

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 20.01.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 25.01.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

SU AXINLARININ HESABINA DAİR

Emil Məmmədov

Dövlət Statistika Komitəsinin Energetika və ətraf mühit statistikasına şöbəsinin

Ətraf mühit statistikasına sektorunun müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: emil.mammadov@stat.gov.az

Açar sözlər: su axınları, su axınları hesabı, resurslar cədvəli, istifadələr cədvəli, Ekoloji-İqtisadi Uçot Sisteminin Mərkəzi Çərçivəsi.

Ключевые слова: водные потоки, счета водотоков, таблица ресурсов, таблица использования, Центральная Основа Системы Эколого Экономического Учета.

Keywords: water flows, water flows account, supply table, use table, System of Environmental-Economic Accounting Central Framework.

Emil Məmmədov

Su axınları hesabı

Xülasə

Məqalədə göstərilir ki, su axınları hesabı ətraf mühitdən suyun götürülməsi və ondan istifadə, ətraf mühitə qayıdan su axınları, götürülmüş suyun buxarlanması, transpirasiyası və məhsullardakı “su” haqqında məlumatları əks etdirir və sudan istifadə səmərəliliyinin ətraflı təhlili və qiymətləndirilməsinə imkan yaradır. Su axınları hesabı Milli Hesablar Sisteminin köməkçi hesabı olmaqla iqtisadi fəaliyyətdə su resurslarının rolunu, eləcə də iqtisadi proseslərin ölkədəki su resurslarının həcminə və keyfiyyətinə təsirini təhlil etməyə imkan verir. Bu hesabın tərtibi su ehtiyatlarının mühafizəsi istiqamətində qərarların hazırlanması və qəbulu üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Эмиль Мамедов

Счет потоков водных ресурсов

Резюме

Счет потоков водных ресурсов содержит информацию о заборе воды из окружающей среды и ее использовании, возвратных потоках в окружающую среду, испарении, транспирации воды и воде, включенной в продукты. Счет, также, создает возможности для комплексного исследования и измерения эффективности использования воды. Счет потоков водных ресурсов позволяет не только исследовать водные ресурсы в промышленности, но и изучить влияние промышленной деятельности на объем и качество водных ресурсов, помогая системе национальных счетов. Применение счет потоков водных ресурсов имеет важное значение при принятии решений по охране водных ресурсов.

Emil Mammadov

Water flow accounts

Summary

Water flow accounts contains information about water abstraction from environment and its use, return flows to the environment, evaporation, transpiration of water and water incorporated into products. As well as it creates opportunity for comprehensive research and measurement of water use efficiency. Water flow accounts not only permits us to research the importance of the water resources in industry but also the impact of industrial activities to the volume and quality of water resources

assisting National Accounts System. Applying water flow accounts has importance in making decision on protection of water resources.

Ədəbiyyat

1. System of Environmental-Economic accounting for water. United Nations Department of Economic and Social Affairs Statistics Division. New York 2012.
2. System of Environmental-Economic Accounting Central Framework 2012. United Nations. New York 2014.
3. SEEA Technical note: Water Accounting. 2017.
4. İqtisadi fəaliyyət növlərinin təsnifatı. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. 2008
5. International Recommendations for Water Statistics United Nations Department of Economic and Social Affairs Statistics Division. New York 2012.
6. Методика по формированию счета потоков водных ресурсов в физическом выражении. Национального статистического комитета Республики Беларусь 2019.
7. <http://eco.gov.az/az/tebii-servetlerimiz/yeralti-sular>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 21.04.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 26.04.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

UOT: 33.311

DOI: 10.338.70/2413-6557-2023-9-2-75-80

ÖZƏL PENSİYA FONDLARININ YARADILMASI VƏ İNKİŞAFININ ƏHƏMİYYƏTİ

Novruz Hüseynov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin doktorantı,
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
İmişli Rayon Statistika İdarəsinin rəisi
AZ 3000, İmişli şəhəri, P. Həsənov küçəsi 59
e-poçt: novruz_huseynov_92@mail.ru*

Açar sözlər: sosial müdafiə, sosial risk, könüllü sığorta, sosial ödəniş, Özəl Pensiya Fondu.

Ключевые слова: социальная защита, социальный риск, добровольное страхование, социальная выплата, негосударственный пенсионный фонд.

Keywords: social protection, social risk, voluntary insurance, social payment, Private Pension Fund.

Novruz Hüseynov

Özəl pensiya fondlarının yaradılması və inkişafının əhəmiyyəti

Xülasə

Məqalədə, ölkəmizdə Özəl pensiya fondlarının yaradılması və inkişafının zəruriliyi vurğulanır. Bu tipli fondların təşkili iqtisadiyyat sahələrinin qarşılıqlı inkişaf etməsində əsas rol oynayacaq və ölkədə investisiya mühitinin inkişafına əlverişli şərait yaradacaqdır. Eyni zamanda Özəl pensiya fondları vasitəsilə əhalinin sosial müdafiəsi tədbirlərinin yaxşılaşdırılması və onlara ödənilən pensiyaların məbləğinin artımına da əsas yaranar. Ölkəmizdə bu sahənin təşkili və işlək mexanizmə gətirilməsi üçün qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklərin edilməsi və əhalinin bu sahəyə inamının artırılması zəruridir.

Новруз Гусейнов

Значение создания и развития негосударственных пенсионных фондов

Резюме

В статье подчеркивается необходимость создания и развития негосударственных пенсионных фондов в нашей стране. Организация данного вида фондов сыграет ключевую роль во взаимном развитии отраслей экономики и создаст благоприятные условия для развития инвестиционной среды в стране. При этом, база для совершенствования мер социальной защиты населения и увеличения размеров выплачиваемых им пенсий будет создаваться через негосударственные пенсионные фонды. Для того, чтобы организовать эту сферу в нашей стране и довести ее до работающего механизма, необходимо внести соответствующие изменения в законодательство и повысить доверие населения к этой сфере.

Novruz Huseynov

Importance of creation and development of non-state pension funds

Summary

The article emphasizes the need to create and develop non-state pension funds in our country. The organization of this type of funds will play a key role in the mutual development of economic sectors and will create favorable conditions for the development of the investment environment in the country. At the same time, the basis for improving measures of social protection of the population and increasing the amount of pensions paid to them will be created through non-state pension funds. In order to organize this area in our country and bring it to a working mechanism, it is necessary to make appropriate changes to the legislation and increase public confidence in this area.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, 12 noyabr 1995-ci il

2. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 2 iyul 2002-ci il
3. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Nizamnaməsi // Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyun 2020-ci il tarixli 1077 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.
4. «Əmək pensiyaları haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu // 7 fevral 2006-cı ildə qəbul edilmişdir (2021-ci il iyulun 2-də qəbul edilmiş əlavə və dəyişikliklərlə). -Bakı: Qanun, -2006.
6. “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu, 29 iyun 2018-ci il
7. “Mühasibat uçotu” haqqında Azərbaycan Respublikası Qanunu, 29 iyun 2004-cü il
8. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 18 fevral 1997-ci il
9. “Kiçik və Orta Sahibkarlıq Subyektləri üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması Qaydaları” nın təsdiq edilməsi haqqında Maliyyə Nazirliyinin kollegiya qərarı, 09 dekabr 2019-cu il
10. “İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunun aparılması qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə Maliyyə Nazirliyinin kollegiya qərarı, 25 dekabr 2018 ci il
11. Abbasov İ.M. Audit, Dərslik, Bakı 2013, 530s
12. Səbzəliyev S.M., Süleymanov S.M., Cəfərov E.O. Kommersiya təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının tədrisinə dair tədris-metodik vəsait. Bakı. Tədris işçisi, 2010, 346 s.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 18.03.2023

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 20.03.2023

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 01.05.2023

Korrektor: Fatimə Qibləliyeva
Çapa imzalanmışdır: 01.05.2023